

Københavns og Vartov Valgmenigheder

April 2021 Nr. 1

Faldet kommer indefra

22. søndag efter trinitatis – Matthæus 18,1-14

Jesus holder en tale for sine disciple i det attende kapitel af Matthæusevangeliet. Talen handler om Himmeriget. Men det han siger om forholdene i Himmerige, skal være et spejl for de kristne i menigheden. Man kalder derfor talen *menighedstalen*. Jesus udfolder, hvad troen betyder for menighedens fællesskab. Han forklarer, hvordan medlemmer skal betragte sig selv og hinanden.

Når man ser i Himmerigets spejl, vendes der op og ned på tingene. Almindelige opfattelser af høj og lav, indre og ydre, fornuftigt og ufornuftigt, sættes ud af kraft og omkalfatres. Barnet skal være forbillede for de voksne. Den, der ydmyger sig og bliver som et hjælpeløst barn, er den største. Hænder og fødder skal hugges af, og øjne rives ud for at undgå forargelse og fald. Hyrden skal forlade 99 procent af fårene for at redde den ene procent.

Jesu tale skal selvfølgelig ikke forstås bogstaveligt. Billederne gør abstrakte forhold konkrete. Når det lille barn er den største, er ingen den største, for så undermineres alle hierarkier. Når hyrden forlader den store flok for at søge efter det ene vildfarne får, sættes almindelig logik og rationalitet ud af kraft. Når hænder, fødder og øjne ofres, suspenderes normale hensyn. Det, der normalt er til gavn og glæde, fremstilles som det farlige. Det, der bringer til fald.

Det er nemlig bemærkelsesværdigt, at Jesus ikke siger, hvad man må undgå for ikke at blive bragt til fald. Han siger netop ikke, at man må tage sig i agt for syndige fristelser. Faren ligger ikke i verdens tilbud eller i menneskers tillokkelser. Han forsøger end ikke djævelen. For faldet påføres ikke udefra. Ikke, hvad hånden rører, eller foden sparker, eller øjet ser, bringer til fald. Men hånden, foden og øjet bringer til fald.

Jeg havde engang en diskussion med en tysk kollega om en teateropsætning af Franz Kafkas roman *Processen*. Processen handler jo om Josef K. Han arbejder som prokurist i en bank. Om morgenen på sin 30-års fødselsdag bliver han arresteret af politiet. Han ved ikke af, at han har begået nogen forbrydelse, og mener derfor, at han er uskyldig. Men det er ikke let at bevise sin uskyld, for han får ikke at vide, hvilken forbrydelse han skulle have begået. Det næste år går med processen. Josef K forsøger at finde ud af, hvad han er anklaget for. Retssystemet viser sig selvsagt at være kafkask. Josef K indkaldes til undersøgelser, men ingen interesserer sig for ham. Myndighederne kender intet til hans sag, bortset fra at han er anklaget og vil komme for en dommer. At ville vide, hvad anklagen går ud på, og hvornår retssagen vil finde sted, opfattes som obsternasig obstruktion af systemet. På et tidspunkt opsøger Josef K en advokat, som mener at kunne hjælpe ham. Det vil sige, ikke med at blive frifundet – det er uden for mulighedernes grænse – men med at holde processen i gang. For kun så længe processen forløber, har Josef K en chance. Processen fylder mere og mere i Josef Ks liv. Til sidst fyrer han sin advokat og vil forsvare sig selv. Det har han ingen succes med. Dagen før sin 31-års fødselsdag bliver Josef K hentet af to sortklædte mænd. Uden at gøre modstand føres han til et stenbrud, hvor han bliver stukket ned som en hund.

I teaterversionen følger man Josef Ks sammenbrud. I begyndelsen er han en nydelig, velklædt ung bankmand, undervejs i processen forandrer han sig i takt med, at han møder retssystemets blindgyder og vildveje. Jo flere absurditeter han støder på, jo mindre tiltalende ser han ud. Langsomt nedbrydes han af sin skæbne og ender som en utiltalende, forkommen, sygelig

skikkelse, der hjælpeløst bukker under og lader sig slæbe med til skafottet.

”Typisk dansk!”, næsten fnøs min kollega. ”Typisk dansk at fremstille Josef K som en smuk sympatisk mand, der uskyldigt udsættes for udefrakommende uretfærdigheder. Nej, Josef K skal være grim fra begyndelsen, for hans sammenbrud kommer indefra. Problemet er ikke en usand anklage og et uretfærdigt system; problemet er den, han er. Anklagen og det absurde system stammer i virkeligheden fra Josef K selv. Han vil ikke være skyldig, derfor kan han ikke være menneske.”

Således min tyske kollega. Vi behøver ikke at tage os af, at de forskellige fortolkninger angiveligt skulle være nationalt betinget. Det er ikke engang sikkert, at hun har ret i sin tolkning af *Processen*. Men hendes forståelse af Josef K svarer tilsyneladende til Jesu forståelse af os i dagens tekst. Det, der bringer fald, er ikke fristelser udefra. Den, der bliver årsag til fald, er ikke en dæmonisk figur, der er uden for os. Det er vores hænder, fødder og øjne, der bringer til fald. Ikke det vi begærligt rækker ud efter, eller den vi selvhævdende træder under fode, eller det vi misundeligt skuler til. Forargelsen er i vores egne hænder, fødder og øjne. Faldet kommer indefra. Det menneske, der bliver årsag til fald, er os selv.

Når jeg læser den afsluttende lignelse om det fortabte får, bliver den pointe helt konkret. Umiddelbart identificerer jeg mig med fåret, der er kommet på vildveje, så hyrden må forsomme de 99 for at komme mig til undsætning. Det forekommer mig indlysende, at kollektivet skal forlades, for at individet kan reddes – især, når det individ er mig selv. At se sig selv blandt de 99 får, der bliver ubeskyttede tilbage, falder mig ikke ind; ej heller kan jeg forstå mig som hyrden med forpligtelser over for kollektivet og individerne. Jeg

opfatter mig selv som individet, og min første indskydelse er at se mig selv som centrum i fortællingen. Objektet for hyrdens omsorg, som de andre må vente på. Min læsning, mit blik, mit øje gør lignelsen til en fortælling om, hvor elsket jeg er.

Men i sammenhængen er det ikke lignelsens anliggende. For i teksten taler Jesus *til* disciplene og os *om* de små børn. Han taler ikke *til* det lille barn, men *om* det for at sige noget *til* os. Vi skal derfor ikke læse os selv ind i lignelsen på den privilegerede plads som det fortabte får. Tværtimod skal vi se lignelsen som en illustration af, hvad der gælder i Himmerige, som vi skal lægge os efter i det kristne fællesskab i menigheden. Så står sagen anderledes. Rollerne må omfordeles. Meningen er lige præcis *ikke*, at vi skal tiltage os den ansvarsfrie position som det fortabte og forsvarsløse får. Derimod skal vi tage ansvaret som hyrden, der opgiver 99 procent af sin hjord for at frelse den ene. Vi skal tage ansvar for de forvildede små, for det er vores himmelske faders vilje.

Men når jeg læser lignelsen, vil min hånd, min fod og mit øje det anderledes. Jeg vil gerne se den som en betryggende fortælling om, at Gud forlader alle de andre for at lede efter mig. Den læsning kommer indefra; den vil ikke vide af det ansvar, der pålægges mig udefra. Den vil ikke kende til at være nogen skyldig. Skulle jeg være min broders vogter, er min umiddelbare respons. *Min* hånd, *min* fod og *mit* øje bringer mig til fald, for de vil se mig som centrum for omsorgen og lade de 99 andre alene tilbage.

Det er ikke let at hugge sine hænder og fødder af eller rive sit øje ud. Heller ikke i overført forstand. Det er svært, fordi man helt naturligt, af *sig selv*, tiltager sig hovedrollen i Jesu fortælling. Men det

er det perspektiv, man må aflægge, når man hører hans lignelse. Det er det, der bringer fald. For i sammenhængen er lignelsen ikke en betryggende fortælling om Guds kærlighed, men en formanende opfordring til at realisere den himmelske faders vilje. Det sker ved at kere sig om dem, der bringes til fald. For det fortabte får er den, der ikke hører Jesu budskab. Ellers ville vedkommende jo ikke være fortabt. Det er altså kun den, der *ikke* hører evangeliet i lignelsen, der kan have den privilegerede position i den. For menigheden, der hører den, er den en formaning om at aflægge sit eget perspektiv og detronisere sig selv som centrum for at fokusere på de fortabte små.

Så bliver lignelsen alligevel, om ikke en betryggende, så en løfterig fortælling om, at vi må håbe, at nogen kan se bort fra sig selv og opsøge os, når vi er forvildede og fortabte, fordi vi har bragt os selv til fald, så vi ikke hører evangeliet og vender os bort fra Jesu budskab. Så er vi som et lille barn overladt til andres nåde. Og så gælder det også for os, at ikke en eneste af disse små skal gå fortabt.

Jesper Tang Nielsen

DDS 12 – 498 – 506 --- 307 – 695 - 430

Folkelighed og ledelse

Et af de ord, som har præget corona-året er 'samfundssind': viljen til at stå sammen om at gøre det nødvendige af hensyn til hinanden. Det er traditionelt en dansk værdi – der også hænger sammen med en anden dansk værdi, nemlig 'tillid': Man tager den fælles pligt på sig i tillid til at andre gør det samme.

Begge dele ville Grundtvig utvivlsomt med begejstring have opfattet som udtryk for danskens status som det "mildeste, fredeiligste og troeste folk" (alle Grundtvig-citater i teksten er fra 'Skolen for Livet'). Også de der har en mindre naiv begejstring for danskheden end Grundtvig, må notere at der er en vilje til at tage ansvar for problemerne i fællesskab, som mange andre lande ikke har kunnet glæde sig over.

Det varmer. Men pointen her er ikke at henfalde til en national festtale. Det handler om en snigende trussel imod dette fællesskab, nemlig det skred der er sket i forholdet mellem medarbejdere og ledelse.

Det danske folk som i Grundtvigs tid mestendels var bønder, er nu i stort omfang medarbejdere. Meget af det liv vi har med hinanden, er arbejdsliv i virksomheder (også når det foregår via zoom). Men også her har samlivet haft kvaliteter af den slags Grundtvig kunne glæde sig over. Man har kunnet tale sammen i øjenhøjde om den fælles sag, og gå sammen om at løse problemerne. Det levende ord i hverdagen har også kunnet høres i veldrevne danske virksomheder.

Det er denne virksomhedskultur som nu er kommet under pres. Under dække af overskriften 'professionalisering' er truslen fløjet lidt under radaren i forhold til andre, mere slagkraftige bekymringer såsom Trump og indvandring. Nogle har betragtet ledelse som et nødvendigt onde, og andre har betragtet ledelse som et vigtigt

middel til at følge med de accelererende samfundsændringer – jf. slagordet 'forandringsledelse'. Den trussel der gælder vores måde at løse opgaver i fællesskab i hverdagen, er gået mere upåagtet hen.

Sammen med en medforfatter med erfaring fra det private erhvervsliv har jeg forsøgt på at sætte fingeren på dette skred i bogen 'Ledelse på afveje' der udkom i det tidlige forår. Professionaliseringen af ledelsen har nemlig åbnet vejen for nogle meget udanske uvaner. Når ledelsen bliver en profession der distancerer sig fra den substans en virksomhed beskæftiger sig med, bliver det tilladt at træffe beslutninger der har mistet følingen med den fælles sag som både medarbejdere og ledere skal tjene, hvis virksomheden skal løse sine opgaver. Moderne ledere behøver, populært sagt, ikke at have forstand på sagen selv – de skal bare lede.

Vi viser hvordan det har påvirket offentlige virksomheder som sundhedsvæsenet og universiteterne og private virksomheder som IBM og A.P. Møller. Blandt følgerne er svækket engagement og respekt for ledelsen, og en mindsket tillid til at man kan stole på hvad ledelsen siger. Og i det værste eksempel, SKAT, har det betydet en total nedsmeltning som der endnu ikke er rettet op på.

Der findes også gode ledere, naturligvis, og de sørger af sig selv for at sætte sig ind i den sag det drejer sig om, og følge med i hvad der foregår i maskinrummet. Det nye er bare at der nu også findes ledere der ikke tror de behøver at have forstand på det, det drejer sig om – uden at man kan gøre noget ved det.

Når man offentligt har diskuteret de steder hvor det har knebet med tillid og samfundssind, er det ofte de marginaliserede der har måttet holde for – sociale tabere

og indvandrere. Men dårlige ledere har et langt større ansvar – netop fordi ledelsen i stigende grad har afkoblet sig fra forpligtelsen på den samfundsnytte deres virksomhed skulle levere. Den departementschef som til medarbejdernes fortvivlelse ikke mente det var hans opgave at forholde sig til at milliarderne sivede ud til svindlere, sidder stadig på sin post.

Her har det grundtvigske Danmark et vigtigt bidrag at give til debatten. Grundtvigs forestilling om forholdet mellem det folkelige Danmark og magthaverne er et af de punkter der har haft varig gennemslagskraft i dansk mentalitetshistorie. 'Lige værdighed i borg og hytte' betyder naturligvis ikke lighed i mekanisk forstand, men at alle der lever et virksomt liv på jord har samme krav på respekt – og det har betydet at danskere har taget for givet at alle der har noget at komme med, har ret til at give deres besyv med. Igen er det ikke bare en romantisk myte hos Grundtvig. Den hollandske samfundsforsker G. Hofstede har beregnet at med hensyn til 'magtdistance', altså oplevet afstand mellem høj og lav i hierarkiet, ligger Danmark langt lavere end de lande vi ellers sammenligner os med.

Det er denne veletablerede danske værdi som er truet af den nye forestilling om ledelse. Man har fyret læger der har fortalt om problemer ved sundhedsplatformen - ikke fordi det de sagde, var forkert, men netop fordi det var rigtigt. Og nogle hospitalsdirektører syntes det var naturligt at de i deres høje position sørgede for at de selv blev vaccineret først. Så går der skred i den grundtvigske forestilling om lige værdighed.

I 'Skolen for Livet', et kampskrift for højskoletanken, taler Grundtvig også om de dyder der skal fremelskes i det danske folk, og de elendigheder højskolen skal afværge. "Hvor aldeles nødvendig maa ikke Levende Kundskab om Landet og Folket" være for alle med høje stillinger, siger han,

og kontrasterer det med "bagvendt dannede embedsmænd" og et "förgjort borgerskab" der "kun gider læst, regnet paa Tavle, tegnet Figurer og gjort Fornufts-Slutninger." Den fornuft Grundtvig her taler om, er den verdens- og livsfjerne, ikke hverdagsfornuften. Hans kritik af en verdensfjern, abstrakt rationalitet, fjernet fra det levede liv, rammer i dag dem som tror en lederuddannelse berettiger dem til at træffe beslutninger alene på basis af excel-ark, strategier og bonusudløsende målepunkter.

Den øgede magtdistance oplevede jeg på Universitetet meget direkte. Sammen med kolleger havde jeg været engageret i et projekt som sorterede under rektor, og som vi derfor diskuterede med ham. Pludselig udgik der en befaling om at det var forbudt – man skulle gå via kommandovejen. I gamle dage kunne alle Mærsk-medarbejdere få foretræde for Hr. Møller hvis man havde noget at sige – i moderne virksomheder er ledelsen en kaste for sig selv.

Al ledelse betyder naturligvis en forskel i magt. Det nye er at magten isolerer sig fra sagen og de medarbejdere der har med den at gøre – og tror det er sådan det skal være.

Da Grundtvig talte om Danmark som et sted hvor "Folke-Øret løftede sig til Konge-Munden og Konge-Øret bøjede sig til Folkemunden" kendte han af gode grunde ikke nutidens professionelle ledelse. Men kender de professionelle ledere Grundtvig?

Peter Harder

Vartov Valgmenighed 100 + 1 års jubilæumsfejring

Festgudstjeneste *søndag d. 23. maj kl. 10*

Efterfølgende samvær i Store Sal kl. 11.30-14.00 med en let frokost.

Velkomstarrangement for nye medlemmer *tirsdag d. 25. maj kl. 17*

Nye medlemmer inviteres til introduktionsmøde. Der vil være mindre oplæg om Vartov, Grundtvig og menighederne. Invitation udsendes særskilt.

Højskoledag *onsdag d. 26. maj kl. 17*

På årsdagen for stiftelsen af Vartov Valgmenighed afholdes højskoleeftermiddag i Vartovs Store Sal. Der vil være oplæg ved menighedsmedlemmerne Niels Arnfred, Nynne Bjerre Christensen, Per Øhrgaard og Ida Jessen.
Der bydes på et let traktement.

Koncert *torsdag d. 27. maj kl. 19*

Koncert ved organist Kristian Olesen og mezzosopran Anna Caroline Olesen.

Konfirmation 2022

Konfirmationsforberedelse begynder i ugen efter skolernes efterårsferie og foregår onsdag eftermiddag kl. 15. Forældre bedes henvende sig til Jesper Tang Nielsen for tilmelding, gerne inden udgangen af maj. Konfirmationen er planlagt til 24. april 2022. Der er introduktionsmøde for forældre og konfirmander efter gudstjenesten *søndag d. 19. september*.

Årsmøde i Foreningen af Grundtvigske Valg- og Frimenigheder

Årsmødet 2021 afholdes i Rødding og Bovlund d. 25.-26. september. Nærmere information følger i næste nummer af kirkebladet samt på hjemmesiden.

Paulus om identitet

Paulus er i de sidste årtier blevet opdaget af europæiske filosoffer, som synes, de kan bruge ham i en helt nutidig politisk sammenhæng. Samtidig er forståelsen af ham undergået en fuldstændig forandring blandt teologiske eksperter, ikke mindst jødiske forskere. Troels Engberg-Pedersen fortæller i på *menighedsrådet den 12. april kl. 19.30* - i forlængelse af sin bog, Paulus om identitet (Gyldendal 2020) - om disse udviklinger og giver derpå sit eget bud på, hvordan Paulus på ny er blevet både politisk og teologisk relevant. Hvad det handler om, er dette: Kan Paulus bidrage til at løse spændingen i moderne demokratier mellem national identitet og identitetspolitik? Og hvordan kan kristendommen være forankret i en apostel, der var og blev jøde? Mødet afholdes i menighedsalen i Vartov.

Prædikener og andet på hjemmesiden

Jesper Tang Niensens prædikener og noter om søndagens evangelietekst vil være tilgængelige på hjemmesiden.

Kalender

På grund af covid-situationen kan arrangementer ændres med kort varsel. Man bør holde sig orienteret på hjemmesiden www.kvvv.dk

Mandag d. 26. april kl. 19.30

Vartov Valgmenigheds årsmøde afholdes i Vartov

Onsdag d. 19. maj kl. 19.30

Københavns Valgmenigheds årsmøde afholdes i Vartov

Pinsedag 23. maj kl. 10.00

Festgudstjeneste i Vartov Kirke

Tirsdag d. 25. maj kl. 17.00

Velkomstmøde for nye medlemmer i menighedssalen

Onsdag d. 26. maj kl. 17.00

Vartov Valgmenighed 100 + 1 år
Højskoleeftermiddag

Torsdag d. 27. maj kl. 19.00

Koncert ved organist Kristian Olesen i Vartov Kirke

Adresser

Præst: Jesper Tang Nielsen

Longangsstræde 24,2., 1468 København K, tlf. 33 13 30 31

e-mail: jtn@kvvv.dk - hjemmeside: www.kvvv.dk

Københavns Valgmenighed

Formand:

Klaus Skovsted

Valdemars Allé 30, 2860 Søborg

Tlf: 51 40 96 20

Forretningsfører:

Ejvind Lynning

Maglestien 10, 2860 Søborg

Tlf.: 39 69 82 53 / 23 96 86 24

Bank: 2191 - 6897622120

Kirketjener:

Margrethe Tougaard Møller

Rued Langgaards Vej 18, 6.655, 2300 Kbh S

Tlf. 22 95 49 75

Organist:

Kristian Olesen

Stationsvej 1a, 4320 Lejre

Tlf. 20 76 07 32

Vartov Valgmenighed

Formand:

Marianne Knudsen

Nordre Fasanvej 92, st.th., 2000 Frederiksberg

Tlf. 60 76 81 18

Forretningsfører:

Kurt Gotfredsen

Opnæsgård 57, 1. th., 2970 Hørsholm

Tlf. 31 95 63 72

Bank: 6194 - 4170277452

Kirketjener:

Agnete Veit

Store Kannikestræde 9, 1169 København K

Tlf.: 40 38 55 44

Organist:

Kristian Olesen

Stationsvej 1a, 4320 Lejre

Tlf. 20 76 07 32

Valgmenighedernes hjemmeside er www.kvvv.dk

Bladets redaktion:

Jesper Tang Nielsen (ansvarshavende), Lilly Wiberg, Gudrun Haastrup

Forsidevignet: Peter Hentze

Afsender:

Københavns og Vartov
Valgmenigheder
Longangstræde 24, 2.
1468 København K

Gudstjenester i Vartov Kirke og Immanuelskirken*

Hvor ikke andet er anført, varetages gudstjenesten af Jesper Tang Nielsen.

11. april

(1. søndag efter påske)

Vartov Kirkekl. 10.00

18. april

(2. søndag efter påske)

Vartov Kirkekl. 10.00

Immanuelskirkenkl. 16.00

25. april

(3. søndag efter påske)

Konfirmation

Vartov Kirkekl. 10.00

30. april

(Bededag)

Ingen gudstjeneste

2. maj

(4. søndag efter påske)

Immanuelskirkenkl. 10.00

9. maj

(5. søndag efter påske)

Vartov Kirkekl. 10.00

13. maj

(Kristi himmelfart)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Vartov Kirkekl. 16.00

Ved Doris Ottesen

16. maj

(6. søndag efter påske)

Vartov Kirkekl. 10.00

23. maj

(Pinsedag)

Festgudstjeneste

Vartov Kirkekl. 10.00

24. maj

(Anden pinsedag)

Immanuelskirkenkl. 10.00

30. maj

(Trinitatis)

Vartov Kirkekl. 10.00

6. juni

(1. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirkenkl. 10.00

Ved Doris Ottesen

13. juni

(2. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirkekl. 10.00

20. juni

(3. søndag efter trinitatis)

Immanuelskirkenkl. 10.00

27. juni

(4. søndag efter trinitatis)

Vartov Kirkekl. 10.00

Immanuelskirkenkl. 16.00

Ingen gudstjenester i juli måned

1. august

(9. søndag efter trinitatis)

Vartov kirkekl. 10.00

*Immanuelskirken ligger på Forhåbningsholms Allé 20, Frederiksberg.